

Ei datakeskuksia hinnalla millä hyvänsä - vihreiden reunaehdot kestäväälle datakeskusrakentamiselle

Meneillään on todennäköisesti teolliseen vallankumoukseen verrattavissa oleva teknologinen murros. Tekoälyn nopea kehitys haastaa kaikki yhteiskunnan sektorit sekä poliitikot pohtimaan, miten murrokseen vastataan ja miten sitä hallitaan. Uhkakuvat vaikutuksista työllisyyteen ja turvallisuuteen ovat niin merkittäviä, ettei valtaa ja vastuuta tästä murroksesta voida jättää vain muutamien suuryritysten käsiin. Tämän murroksen fyysinen ilmentymä on globaali datakeskusbuumi. Datakeskusten ja digitalouden ennustettu kasvu on niin massiivista, että datakeskusten rakentamiseen täytyy luoda säännöt, jotta datakeskukset eivät turmele luontoamme ja haittaa ilmastotavoitteiden toteutumista.

Suomi on datakeskuksille houkutteleva kohde. Meillä on vakaa yhteiskunta, hyvä sähköverkko, viileä ilmasto ja paljon edullista, puhdasta energiaa. Vihreät esittää, että datakeskuksia voidaan Suomeen rakentaa vain, mikäli niiden ympäristövaikutuksille on tiukat ehdot, ne tuovat tuntuva lisäarvoa Suomen talouteen ja niiden toiminta on myös sosiaalisesti kestäväällä pohjalla eivätkä ne aiheuta ongelmia sähköjärjestelmän toimintaan.

Hallitsematon datakeskusbuumi voi vaikeuttaa ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamista. Luontovaikutukset täytyy minimoida maankäytön ja rakentamisen osalta ja jäljelle jäävät haitat kompensoida. Datakeskukset eivät saa haitata korkean lisäarvon vihreiden investointien toteutumista ja fossiilienergiasta luopumista. Sähköistymisen varaan on laskettu paljon ilmastopolitiikassa. Puhtaan sähköön tuotantoakaan ei voi kasvattaa loputtomasti.

Digitalisaation ympäristövaikutuksia pitää vähentää puuttamalla digitaaliseen ylikulutukseen. Samalla on tuotettava digitalisoituvan yhteiskunnan välttämätön infrastruktuuri ympäristöä varjellen. Suomella on kaikki mahdollisuudet olla myös kestävämmän rakentamisen ja kestävämpien datakeskusten maa.

Fiksulla sääntelyllä datakeskukset voivat tuoda Suomeen uutta osaamista, työtä ja verotuloja. Suomalaiset yritykset voivat kehittää esimerkiksi datakeskusten ympäristöjalanjälkeä pienentäviä ratkaisuja ja viedä niitä maailmalle. Yritysten ja eri oppilaitosten yhteistyöllä Suomeen voidaan kehittää datakeskusosaamista, jolle kasvavalla datateollisuudella on varmasti kysyntää.

Me tarvitsemme strategisen vision teollisuuspolitiikastamme, jotta varmistamme, että datakeskusten rakentaminen on kestäväällä pohjalla. On tärkeää, että pystymme asettamaan etusijalle hankkeet, jotka vahvistavat suomalaista ja eurooppalaista digitaalista itsenäisyyttä.

Datakeskushankkeiden taloudelliset lupaukset ovat massiivisia. Samaan aikaan nousevat huolet ovat aitoja ja ne täytyy ottaa vakavasti. Siksi esitämme sääntelyä ja reunaehtoja, joilla varmistetaan vastuullinen ja järkevä linja datakeskusten rakentamiseen.

Vihreiden reunaehdot kestäväälle datakeskusrakentamiselle

Suomi ei voi olla datakeskusten villi länsi – tarvitsemme kansallisen suunnitelman

- Suunnitelman täytyy ohjata datakeskusrakentamista siten, että voimme priorisoida hankkeita, joilla on vähän ei-toivottuja vaikutuksia ja enemmän toivottuja vaikutuksia

Luonto etusijalle ja aiheuttaja maksamaan

- Sijoitetaan datakeskukset ensisijaisesti jo rakennetulle alueelle, kuten vanhoille teollisuusalueille, joissa luontovaikutukset ovat pienet
- Säädetään velvoittava ekologinen kompensatio kaikelle maankäytölle
- Asetetaan maankäytön muutosmaksu kaikelle metsäkatoa aiheuttavalle maankäytölle
- Velvoitetaan käyttämään suljettuja vesikiertoja, jos vettä käytetään
- Parannetaan rakentamisen päästö- ja materiaalitehokkuutta kiertotalouden kannustimilla
- Asetetaan pakollinen ympäristövaikutusten arviointi muille kuin pienille hankkeille

Puhdasta energiaa ja vastuuta sähkömarkkinoiden tasapainosta

- Datakeskukset eivät saa vaarantaa Suomen tavoitteita irrottautua fossiilisista polttoaineista
- Kantaverkkoon liittymistä priorisoitaessa tulee edellyttää hankkeilta kykyä sitoutua uuden päästöttömän energian lisätuotantoon, fossiilittomaan säätövoimaan ja sähköverkon joustavuuteen
- Datakeskuksilla tulee olla velvollisuus osallistua sähkömarkkinoiden joustoihin tarvittaessa esimerkiksi joustamalla omasta kulutuksestaan tai tuomalla markkinoille uutta joustavaa tuotantokapasiteettia
- Datakeskusten tulee hankkia uuden päästöttömän sähköntuotannon ostosopimuksia kulutusta vastaavasti

Hukkalämpö hyötykäyttöön

- Lämpö on ohjattava kaukolämpöverkkoon, teollisuuteen tai hyödynnettävä muutoin
- Datakeskusten tulee esittää suunnitelma hukkalämmön käytöstä

Suomalaisille oikeus tietää, millaisia datakeskuksia tänne rakennetaan

- Velvoitetaan datakeskuksia julkistamaan tiedot mm. hallinnon, energiankulutuksen ja ympäristövaikutusten osalta, ja että olennainen tieto on avoimesti päättäjien, median ja kansalaisten käytössä jo lupavaiheessa
- Julkishallinnon organisaatioiden ei tule tehdä hankkeita koskien vaitiolovelvollisuussopimuksia ilman välttämätöntä syytä
- Suositaan hankkeita, jotka tukevat Suomen ja Euroopan digitaalista suvereniteettia

Kestävä ja oikeudenmukainen rakentaminen

- Datakeskusten rakentamista tulee ohjata osana rakennuslupaa vähähiilisiin materiaaleihin ja elinkaaren päästövähennyksiin, ml. puurakentaminen silloin kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista
- Rakennustyömailla tapahtuva työperäinen hyväksikäyttö tulee estää

Verotulot Suomeen, ei veroparatiiseihin

- Varmistetaan, että datakeskusten toiminnasta jää taloudellinen hyöty Suomeen
- Puututaan EU-tasolla maiden väliseen voitonsiirtoon
- Suositaan hankkeita, jotka tuovat enemmän pysyviä työpaikkoja ja osaamista

Halleista yritysekosysteemeihin ja investoinneista vientiin

- Vahvistetaan datakeskusten ympärille ja yhteyteen syntyvää osaamista ja innovaatiotoimintaa
- Viedään maailmalle ratkaisuja, jotka esimerkiksi pienentävät datakeskusten ilmasto- ja ympäristöjalanjälkeä